

Ten geleide

Het artikel hieronder is een vertaling van een bijdrage van Reinhard Loske voor het Toekomstcongres van de Duitse Groenen begin september 2006 in Berlijn.

Reinhard Loske was jaren onderzoeker voor het vermaarde ecologische "Wuppertal Instituut". Sinds 1998 is hij parlementslid voor de Duitse Groenen. Hij trad er op als fractiewoordvoerder voor milieukwesties en als vice-fractie leider.

Nieuw Realisme en Nieuwe Radicaliteit in het ecologische debat

Met nieuw realisme bedoelen we:

We moeten de ecologische problemen die op ons afkomen, in alle duidelijkheid onderkennen. De angst om weer als doemdenkers versleten te worden moeten we eindelijk afleggen. Het gaat toch niet op dat wetenschappers, journalisten en traditionele politici zoals Gore en Blair intussen veel duidelijker voor de catastrofale gevolgen van de klimaatverandering waarschuwen dan wij Groenen.

Nieuw realisme: dit houdt ook in dat erkennen dat wat we ooit in de regering met veel moeite bereikt hebben, bijlange niet volstaat om de globale ecologische catastrofe af te wenden.

Met nieuwe radicaliteit bedoelen we:

We hebben nood aan een scherp debat in alle openheid waarbij de vriendelijk-wolige duurzaamheidsconsensus radicaal doorbroken wordt. Want deze consensus leidt nergens toe: iedereen is het eens en

in de praktijk gebeurt er niets. Denk aan het debat over energie-en grondstoffenefficiëntie: alle partijen zijn het erover eens dat investeren in energie-efficiëntie beter is voor het milieu, nieuwe jobs kan creëren en onze concurrentiepositie kan verbeteren.

Iedereen zegt het, maar niemand handelt ernaar.

Laat ons ook het debat voeren over alle instrumenten die nodig zijn, van product-politiek tot ecologische fiscaliteit.

En ten slotte: we hebben opnieuw nood aan een debat over levensstijl maar dan aan een modern debat, dat niets uit te staan heeft met geitenwollensokken of hippies. Een debat dat jonge mensen in staat stelt om hun onbehagen met een maatschappij te verwoorden, die hen steeds meer opjaagt om effectiever, sneller en competitiever te worden.

Realisme en Radicaliteit kunnen perfect samengaan. Wie nu realistisch naar de wereld kijkt, kan niet anders dan radicale oplossingen eisen. En dat is nu juist wat van de Groenen verwacht wordt.

Voor een nieuw realisme in de milieupolitiek

De Groenen zijn maar nodig als ze het bewaren van de schepping consequent tot uitgangspunt van hun politiek handelen maken

Reinhard Loske

(vertaling Johan Malcorps)

(oorspr. titel: *Für einen neuen Realismus in der Ökologiekpolitik*)

Zolang ze bestaat heeft de moderne ecologiebeweging het verwijt gekregen dat ze te veel alarmeert en milieuproblemen overdrijft. Dat was al zo toen Rachel Carson “De Stille Lente” beschreef, toen de Club van Rome de grenzen aan de groei voorspelde, toen bosdeskundigen over het afsterven van wouden begonnen of biologen over het uitsterven van soorten en dode rivieren, toen burgercomités waarschuwden voor de groeiende afvalberg of onderzoekers wezen op de verdunning van de ozonlaag. Telkens weer kregen we hetzelfde liedje te horen: “er zijn onvoldoende bewijzen”, of, “dat is nu eenmaal de prijs van de welvaart”. En altijd weer was er het argument dat regels of beperkingen hopen geld zouden kosten en slecht zouden zijn voor de economie en de tewerkstelling.

Men kan erover discussiëren of in het verleden soms inderdaad niet een te hoge toon werd aangeslagen bij het bezweren van de zoveelste milieucatastrofe. Het kan ten slotte niet permanent vijf voor twaalf zijn. Maar het is een feit dat realistische waarschuwingen dikwijls de voorwaarden geschapen hebben voor politiek handelen: het uiterst giftige DDT is nu verboden net als de ozonvretende CFK's. Men besliste tot de ontzwaveling van grote

elektriciteitscentrales en tot de bouw van waterzuiveringsstations, de recycling van afval en de bescherming van natuurgebieden. Uiteraard zijn veel van deze maatregelen nog onvoldoende. Het gaat dikwijls nog meer om het herstel van schade en om symptoombestrijding, dan om een echt voorzorgsbeleid. Maar toch werden heel wat milieusuccessen geboekt. Vooral de duidelijk zichtbare problemen met effecten op korte termijn, zijn gevoelig teruggedrongen. Deze resultaten zouden er nooit geweest zijn zonder sterke milieubeweging, zonder kritisch onderzoek en zonder de kiesresultaten van de groene partij. Dat zorgde voor zelfvertrouwen.

Maar vandaag staan we voor een paradox: de contouren van echt grote milieuproblemen en zelfs regelrechte rampen nemen steeds duidelijker vormen aan. Denk aan de klimaatverandering en alle gevolgen. Maar tegelijk zitten strategieën om ons systeem structureel te veranderen, om echt werk te maken van duurzame ontwikkeling, in het slop.

't Is toch allemaal niet zo erg geworden als ooit voorspeld werd, blaten de eco-optimisten in koor. Het is politiek gemeengoed geworden om te zeggen dat er toch heel veel gedaan wordt voor het

milieu, misschien zelfs te veel, en dat deze inspanningen nu best op een realistische maat zouden geschoeid worden en vooral ontdaan zouden worden van een teveel aan bureaucratie. Men verwijst ook graag naar het feit dat andere landen op ecologisch vlak veel minder ver gaan dan wij. Een voortrekkersrol is dan geen goed idee als we competitief willen blijven.

Het grootste gevaar voor een politiek van structurele ecologische veranderingen is niet zozeer de openlijke aanval op het ecologische beleid, maar de onbestemde brei van eenstemmigheid die geweven werd rond het begrip duurzame ontwikkeling. We zijn toch allemaal voorstander van een verstandig milieubeleid met de nodige evenwichten, zegt men dan, en in de schaduw van dit soort formuleringen die een algemene consensus moeten suggereren, worden de meest dubieuze politieke inzichten goedgepraat. Een recent voorbeeld van de wapenfeiten van de nieuwe regering, maakt meteen duidelijk over welk soort "eco-newspeak" het eigenlijk gaat: het milieurecht moet effectiever worden, zegt men nu, maar in werkelijkheid wordt de milieuwetgeving versplinterd en uitgehold. De landbouw is de hoeder van onze cultuurlandschappen, lezen we in de brochures van de regering. Maar intussen wordt de ecologische pijler van het landbouwbeleid geheel onderuit gehaald. Klimaatbescherming is een zwaartepunt van het regeringsbeleid, zo heet het, maar intussen wordt de emissiehandel misbruikt om de bouw van nieuwe kolencentrales te bevorderen. Natuurlijk is de consumentenbescherming van groot belang, zegt mevrouw de kanselier, maar intussen bekampen de Duitse milieu- en industrieminister samen de REACH-richtlijn die de consumenten meer bescherming zou kunnen bieden. George Orwell zou deze "zwart is witspraak" direct herkennen.

... en de Groenen?

Waarom zijn de Groenen nog nodig, als nu toch alle partijen opkomen voor ecologische doeleinden? Wie aan groene politiek doet, kent deze vraag maar al te goed. Meestal komt ze van journalisten, dikwijls ook van onze sympathisanten.. Natuurlijk hebben we altijd een antwoord klaar: kijk maar naar de tegenstelling tussen woord en daad bij de andere partijen. De kopie is beter dan het origineel, is ook geen slecht argument. Maar is het niet de schuld van de Groenen zelf, dat deze vragen zelfs maar gesteld worden? Zorgen we daar zelf niet voor, bijvoorbeeld door de neiging om politieke compromissen uit de periode van onze regeringsdeelname als onze programmapunten voor de toekomst aan te houden? Door ons idee dat de Groenen sowieso altijd zullen worden geassocieerd met competentie in milieuvraagstukken, zodat andere kwesties altijd voorrang krijgen. En meer in het algemeen, doordat we niet duidelijk genoeg zijn bij onze analyse van milieuproblemen en doordat het ons ontbreekt aan moed als we oplossingen voorstellen?

De Groenen hebben zeven jaar mee bestuurd in Duitsland. Door onze regeringsdeelname hebben we belangrijke resultaten op het vlak van milieubeleid geboekt. We mogen daar trots op zijn. Maar in het licht van de veranderingen die echt nodig zijn, zouden we het toch best in alle bescheidenheid hebben over eerste stappen in de goede richting die vooralsnog niet opwegen tegen de vele ontwikkelingen die verder de slechte kant uitgaan. We zaten zeker op het goede spoor met ons beleid ter ondersteuning van hernieuwbare energiebronnen. Maar intussen werden, onder impuls van de sociaal-democraten, ook nieuwe bruinkoolcentrales gesubsidieerd. Het gevolg is dat de uitstoot van CO2 niet

verminderde waardoor de regering haar klimaatdoelstelling natuurlijk niet haalde. Zulke grove inconsequenties kunnen niet worden verdoezeld met glanzende brochures waarin te lezen staat dat Duitsland tot de wereldtop behoort inzake klimaatbeleid.

Deze neiging om mee te gaan in politieke marketing heeft niet bepaald bijgedragen aan de geloofwaardigheid van de Groenen op het vlak van milieubeleid. In het land der blinden is Eénoog koning; dat klopt als het gaat over het Duits klimaatbeleid. Maar het klopt ook dat onze uitstoot per kop tot de hoogste van de industriële wereld behoort. Er is daarom juist nood aan een realistische analyse van wat we bereikten tijdens onze regeringsperiode. Waarbij we zowel erkennen wat bereikt werd als wat niet bereikt werd. En ook de oorzaken durven benoemen waarom we bepaalde doelstellingen niet gehaald hebben. We zijn toch geen heemkundige kring begaan met het beheer van het rood-groene erfgoed? Willen we ons niet voorbereiden op nieuwe regeringsdeelnames en zijn we het dan niet aan onszelf verplicht om tot een kritische zelfanalyse over te gaan?

Veel Groenen gaan ervan uit dat milieu sowieso met ons geassocieerd wordt, zodat we ons beter kunnen toespitsen op andere thema's om te vermijden dat we als een one issue partij afgeschilderd worden. Dit is een grote inschattingsfout. Natuurlijk moeten de Groenen zich met alle politieke thema's inlaten. Dat doen ze ook. Maar een ecologische visie op de wereld is nog heel wat anders dan alleen maar milieupolitiek. Integendeel, waar ecologie in het keurslijf van milieupolitiek gekneld blijft, zal ze automatisch tekortschieten, omdat ze altijd het andere is, dat wat er ook nog bijkomt, dat wat bijkomende kosten veroorzaakt. Maar het gaat in wezen

niet om milieupolitiek. Het gaat erom ecologische principes te integreren in alle politieke sectoren: energie, verkeer, landbouw, wetenschappelijk onderzoek, en zelfs begroting en financiën. Naderhand gezien was de uitspraak van Joschka Fischer dat er niet zoiets bestaat als *groene* buitenlandse politiek, enkel *Duitse* buitenlandse politiek, niet meer dan een mooie frase. Uiteraard behoren vragen i.v.m. klimaatbescherming, rechtvaardige verdeling van hulpbronnen, bescherming van de biodiversiteit en toegang tot drinkbaar water, tot het wezen van groene buitenlandse politiek.

De echte reden waarom de Groenen inzake ecologie aan politieke uitstraling ingeboet hebben, is dat een regeringsdeelname niet echt bevorderlijk is voor een heldere analyse zonder excuses en voor het formuleren van radicale antwoorden. Maar zelfs vandaag slaagt men er niet meer in om veel meer te verzinnen dan groene gemeenplaatsen. Milieumaatregelen worden bijna altijd verdedigd als bijdragen tot een opleving van de economische conjunctuur, als goed voor de export of voor het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen. Alsof de vrijwaring van de natuurlijke levensvoorwaarden geen volwaardig doel op zich zou zijn. Men zwijgt liever over onpopulaire maatregelen zoals de ecologische belastingshervorming, ook al is gebleken dat deze maatregelen effectief kunnen zijn. Bovendien zijn ze typisch 'groen' en onderscheiden ze ons van alle anderen. In nota's van Groenen duiken daarentegen steeds meer klachten op over het probleem van een te zwakke economische groei of de nood om een inzinking in het consumentenvertrouwen te boven te komen. Alsof er geen spanning zou bestaan tussen groei en consumentisme enerzijds en doelstellingen als energiebesparing en behoud van hulpbronnen. Men houdt zich ver

van vragen i.v.m. levensstijl. Men wil zeker niet de indruk wekken dat men mensen zou betuttelen en aanzetten om minder te consumeren. En onder geen enkel beding wil men nog de indruk wekken dat men aan doemdenken zou doen. Het moet er steeds heel verstandig en rationeel aan toe gaan. Want men wil blijven bewijzen dat groene politiek al lang de kinderschoenen ontgroeid is en dat we niet meer groen achter de oren zijn.

“Ecologische realpolitiek” als nieuwe opgave

Dit streven om vooral geen aanstoot te geven, maakt de Groenen grijs. Erger nog, ze zijn daardoor niet meer bij de tijd. Anderen hebben geen last van dergelijk voorbehoud. In zijn boek “An Inconvenient Truth” doet Al Gore volgende aanbevelingen in de strijd tegen de klimaatsverandering: “consumeer minder, koop goederen die langer meegaan, ga meer te voet of met de fiets, neem minder het vliegtuig”. Zijn dat eigenlijk geen zaken die in het vet in groene partijprogramma’s moeten staan? En hoe zit het met dat doemdenken? Tegenwoordig komen de alarmerende studies niet meer van basisgemeenschappen of ecofreaks, maar ze zijn afkomstig van computermodellen en wetenschappelijke instituten of negatieve voorspellingen komen gewoon uit in de werkelijkheid. Als men leest wat het Intergouvernementeel Panel zegt over de klimaatverandering, of de Millennium Ecosysteem Beoordeling over de biodiversiteit of de wetenschappelijke Raad voor Globale Milieuveranderingen over de toestand van onze zeeën, dan is het toch niet meer dan logisch dat men gealarmeerd raakt, zeer gealarmeerd. Als *TIME magazine* bloklettert over het klimaatprobleem “Be worried, be very worried”, dan mag

geen enkele milieuactivist of groene nog ervoor terugschrikken om als doemdenker gebrandmerkt te worden. De milieucatastrofen vinden onder onze ogen plaats, het gaat al lang niet meer om onzekere voorspellingen of pogingen om rampen alsnog af te wenden.

Als de Groenen opnieuw politiek willen bedrijven die aangepast is aan de ecologische noden zoals die zich vandaag stellen, moeten ze weer duidelijk zeggen waar we aan toe zijn en wat dreigt te gebeuren, als we niet op tijd ingrijpen. Ze moeten weer duidelijk stellen wat moet gedaan worden. Men mag gerust van een her-radicalisering spreken, omdat de maatregelen die nu nodig zijn om het klimaat te vrijwaren, stukken verder gaan dan waarover nu al gediscussieerd wordt. We stellen voor om te spreken van een nieuw realisme in de milieupolitiek. Omdat de vooronderstellingen die tot nu toe gemaakt werden, niet realistisch blijken en allang voorbijgestreefd zijn.

Het is onrealistisch te denken dat men de verandering van het klimaat binnen beheersbare grenzen kan houden, zonder dat men de verbranding van fossiele energiedragers meteen drastisch vermindert en in de tweede helft van deze eeuw zelfs stop zet. Het is onrealistisch te denken dat men in de toekomst het recht van alle mensen op de toegang tot de natuurlijke hulpbronnen kan verzekeren, als het verbruik per kop in de industrielanden niet snel en duidelijk verminderd wordt. Het is onrealistisch om de biologische verscheidenheid te vrijwaren, als men niet bereid is in te gaan tegen verwoestende land- en bosbouwpraktijken.

Het is een blijk van realisme als men zegt dat het vertrouwde enkel zal kunnen blijven, als alles verandert. In die zin is een “nieuwe ecologische Realpolitiek” absoluut noodzakelijk. De Groe-

nen kunnen hier terug de belangrijkste belichaming van zijn, als ze dat willen. Het alternatief is een groen programma dat eruit ziet als een wollige catalogus van “Eco-light’-voorstellen inclusief statiegeld. Misschien kan een partij met een dergelijk braaf programma nog 8 % plus bijeen sprokkelen, maar een drijvende kracht achter de ecologische ontwikkelingen in onze maatschappij zal ze dan nooit meer zijn.

Klimaatverandering als “hard” ecologisch thema

Bij veel mensen leeft nog altijd het idee dat het milieu een luxethema is: als de economie het toelaat, kan men het zich veroorloven om zich daar zorgen over te maken. Dat beeld is vals. De voorzieningen die we gratis van de natuur krijgen, een stabiel klimaat, een vruchtbare bodem, proper water, zuivere lucht en verscheidenheid van soorten, vormen de basis van ons bestaan en zijn ook het fundament van onze beschaving. Als deze basis weggevreten wordt, moeten we ook rekening houden met zware gevolgen voor de mens, zelfs met een ineenklappen van het hele systeem. Deze samenhang kan best geïllustreerd worden aan de hand van het voorbeeld van de dreigende verandering van ons klimaat.

Het door mensen veroorzaakt broeikas-effect weerspiegelt de meeste scheefgroeiingen van onze moderne beschaving: de buitensporige verbranding van kolen, olie en gas in woningen, auto’s, krachtcentrales en fabrieken, evenals de omzetting van gebonden koolstof in klimaatschadelijke koolstofdioxide, de grondstofwinning en de industrialisering met haar hoog energieverbruik, de intensieve en chemische landbouw, de vetmesterijen en het hoge vleesverbruik, de niet aflatende omvorming van

bos en heide naar weide- en akkerland. Al deze fouten werden bedreven in de industrielanden en worden nu gekopieerd in de ontwikkelingslanden, met China, India en Brazilië op kop. Met alle gevolgen van dien voor de aarde.

De door de mens veroorzaakte klimaatverandering is geen abstracte bedreiging meer in de verre toekomst. Ze is al lang begonnen en voltrekt zich sneller dan wetenschappers nog maar vijf jaar geleden konden vermoeden. De negen warmste jaren sinds het begin van de weerregistratie in 1861, liggen tussen 1995 en 2005. Het jaar 2005 was het warmste tot nu toe. In dat jaar werden verschillende records gevestigd: er waren 27 tropische stormen op de Atlantische Oceaan, waarvan 15 met de sterkte van een orkaan. “Wilma” was de sterkste orkaan ooit gemeten, “Katrina” veroorzaakte het meest ellende en met “Vince” en “Delta” bereikten de tropische wervelstormen voor het eerst ook Europa. In 2005 trad ook de grootste droogte sinds 60 jaar op in het Amazonebekken, er waren grote overstromingen in Midden-Europa en bosbranden in Zuid-Europa.

De gletsjers van de Andes, de Rocky Mountains, de Himalaya, de Alpen en de Kilimanjaro zijn de laatste jaren razend snel gekrompen. Al 85% van de gletsjers zijn hierdoor getroffen. Dat zal dramatische gevolgen hebben voor de grote stromen, de menselijke waterhuishouding en de landbouw. Vooral in de grote steden in Azië worden onderbrekingen in de waterbevoorrading een nijpend probleem.

In grote delen van Afrika breiden de woestijnen verder uit doordat er minder regen valt. Zoetwaterreservoirs krimpen in en gedwongen door armoede komen er grote volksverhuizingen op gang.

Daardoor zal ook de toestroom van Afrikaanse vluchtelingen naar de Europese kusten verder toenemen.

De reeks wetenschappelijk beschreven gevolgen van de door de mens veroorzaakte klimaatverandering, is zeer lang. Ze omvat de dooi van de permafrostbodems in het hoge noorden, de bedreiging van de biodiversiteit in heel wat streken, het uitzwermen van ziektedragende insecten zoals muggen, teken en tseetseevliegen, het afsterven van koraalriffen en de algenbloei door de verwarming van de wereldzeeën en de stijging van de zeespiegel met alle gevolgen van dien voor menselijke nederzettingen in kustgebieden.

Als we ervoor kiezen om “voort te doen zoals altijd” dreigen wereldwijde catastrofes. We hebben geen tijd te verliezen.

Als de globale opwarming hoger oploopt dan 2° Celsius ten opzichte van de voorindustriële periode (een toename met 0,8° C is nu al een feit), worden effecten onomkeerbaar zoals het afsmelten van de polaire ijsmassa's in Groenland en Antarctica en een zeespiegelrijzing van verschillende meters. Dan kunnen ook unieke ecosystemen afsterven zoals het Amazonewoud met zijn unieke dieren- en plantenrijkdom.

Tegen deze achtergrond kan de klimaatverandering niet meer als een soft thema afgedaan worden. Het gaat nu wel degelijk om problemen van globale veiligheid en economische welvaart en die worden doorgaans als “hard” bestempeld. Het is het thema dat de mensheid de komende decennia wellicht het meest zal bezig houden. Als men het probleem van de klimaatverandering ernstig neemt, dan zijn de eerstkomende 10–15 jaar beslissend om het roer alsnog om te gooien. Daarom stellen we voor

dat de groene partij als ecologische partij de bescherming van het klimaat in het middelpunt plaatst van haar politiek handelen en alle andere doelen daar systematisch op afstemt.

Klimaatbescherming als morele plicht én als economische kans

Het klimaat beschermen is een morele plicht t.a.v. komende generaties en armerere delen van de wereldbevolking die bijna niets bijdragen aan het probleem, maar het meest lijden onder de gevolgen.

Maar klimaatbescherming kan ook gezien worden als een succesvolle strategie voor economische en sociale vernieuwing: wie aan klimaatbescherming wil doen, moet energie sparen, meer kiezen voor hernieuwbare energiebronnen, huizen, voertuigen en bedrijven energieslimmer maken, producten en infrastructuur maken met minder grondstoffen, de landbouw omvormen van consument van fossiele brandstoffen naar producent van bio-energie en biologische grondstoffen, de bosbouw nieuwe perspectieven bieden als leverancier van hout en (betaalde) koolstofputten (sinks).

Ook klassieke ‘groei-economen’ zullen moeten toegeven dat een dergelijke strategie tot een economische dynamiek kan leiden en netto arbeidsplaatsen kan scheppen. We gaan ervan uit dat een groot deel van de bevolking actief wil meewerken aan een oplossing van de klimaatproblemen, liever een deel van de oplossing wil zijn dan een deel van het probleem.

Voor de Groenen moet de preventie van verdere klimaatverandering de hoofdzaak blijven. Maar we hebben het intussen zover laten komen, dat zelfs als we vanaf nu een consequent klimaatbeleid

zouden voeren, er onvermijdelijk toch grote effecten zullen zijn. We moeten daarom ook spreken over aanpassingen aan het veranderde klimaat, om de schadelijke effecten binnen de perken te kunnen houden. Het gaat dan om kustbescherming, het terug meer ruimte bieden aan rivieren, het vermijden dat nog veel meer ruimte onder beton of asfalt verdwijnt en ondoordringbaar wordt voor regenwater. De uitdaging is ook natuurgebieden te vernetten zodat soorten die gestresseerd raken door de opwarming, nieuwe ruimten kunnen opzoeken.

De aanpassing aan de klimaatsverandering werd als thema door milieubeweging en Groenen lang gemeden, omdat dit overkwam als een capitulatie voor de klimaatverandering zelf. Maar nu hoort het zonder twijfel tot het repertorium van een overtuigend klimaatbeleid. Wie echter beseft welke de immense kost zou zijn van een niet tijdige aanpassing, beseft dat deze investeringen als een bijzonder goede investering kunnen gezien worden.

Duidelijke ecologische doelstellingen vooropstellen

Klimaat- en milieubeleid dient duidelijke doelstellingen aan te geven die nadien ook perfect meetbaar zijn. De uitstoot van broeikasgassen moet in de industrielanden met 30% verminderen tegen 2020 en met 60% tegen 2050. Voor de Europese Unie gaat het om een vermindering van de uitstoot met 80% tegen 2050. Voor Duitsland is deze reductie met 80% het minimum: eigenlijk zou Duitsland als voorloper van de hernieuwbare energiebronnen,

er moeten kunnen in slagen om tegen 2050 koolstofdioxide-vrij te worden. Bij de bescherming van het klimaat moeten we veel ambitieuzer worden dan vandaag: onze leuze is nu "Think Big!" Als we tegelijk ook de uitstap uit de kernenergie willen aanhouden, zullen we grote inspanningen moeten doen op het vlak van energie-efficiëntie. We moeten investeren in energieslimme auto's en woningen. En het verbruik van open ruimte een halt toeroepen.

Groene projecten met uitstraling

Reductiedoelstellingen zijn belangrijk, maar weinig begeisterend. We hebben nood aan groene projecten waar mensen weer warm voor lopen. In de kiescampagne van 1998 wisten al onze kandidaten en ook de meeste keizers voor welke projecten wij stonden: de uitstap uit de kernenergie, de ecologische belastinghervorming, het bevorderen van hernieuwbare energie. Maar als men de mensen nu vraagt wat de drie belangrijkste projecten van de Groenen zijn, blijven ze het antwoord meestal schuldig. Of ze komen met een dozijn uiteenlopende antwoorden. We moeten opnieuw duidelijke keuzes maken. Als nieuwe projecten kunnen we gaan voor drastische energiebesparing (een sociaal thema bij uitstek), voor een klimaatbeleid dat veel verder gaat dan Kyoto (Kyoto Plus), een rechtvaardige verdeling van hulpbronnen wereldwijd, bio-energie (maar dan wel groene bio-energie a.u.b.), groene netwerken (stroom, drink- en afvalwater, spoor) die voor ieder toegankelijk zijn, ecomobiliteit en het heroveren van minstens 10% vrije natuur (wildernis) in Duitsland.

Als Groenen hebben we absoluut nood aan een debat over de toekomst van ecologiepolitiek

De ecologische projecten die wij voorstellen zijn niet de enig denkbare. Misschien zijn er veel betere ideeën. Maar wij zijn vooral verbaasd over het feit dat bij de Groenen over zowat alles hard gediscussieerd en gestreden wordt, maar bijna nooit over ecologiepolitiek. Hier werkt nog altijd die valse zekerheid: och, daar zijn we het toch allemaal over eens. Deze houding is om twee redenen misplaatst. Eerst en vooral is het oersaai als men altijd dezelfde waarheden debiteert en nooit meer discussieert. Zo gaat men geen mensen warm maken voor groene politiek. Maar het is niet alleen saai, het is ook gewoon niet waar dat we het over alles eens zijn: een hele rits vragen, die in feite bijzonder controversieel zijn, worden nu begraven onder een schijnharmonie. Zijn permanente groei, globalisering en klimaatbescherming eigenlijk wel met elkaar te rijmen? Is er geen nood aan een veel diepere breuk in onze cultuur en levensstijl dan nu blijkt uit de wollige bewoordingen van het "ecologisch modernisme"?

Of hebben we juist nood aan een nieuw technologisch optimisme die de ecologische eisen als even zoveel kansen vertaalt voor maatschappelijke modernisering? Leggen we zelf eigenlijk wel altijd de juiste klemtonen, of zijn we eigenlijk vooral bezig met een symbolenstrijd, zonder dat we nog enig gevaar vormen voor het systeem?

En hoe gaan we om met inter-ecologische belangentegenstellingen: bijvoor-

beeld tussen bio-energie en biodiversiteit, tussen landschapsbescherming en windmolens, tussen kringlooeconomie en de accumulatie van schadelijke stoffen?

Hoe gaan we eigenlijk om met technologieën die niet overeenstemmen met onze idealen maar die wel een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de bescherming van het klimaat, zoals de opslag van CO₂ afkomstig van moderne kolencentrales? Hoe kunnen we ecologische en sociale doeleinden zo met mekaar verbinden, dat ze mekaar niet verzwakken, maar juist versterken? Er zijn zoveel vragen waarover we zouden moeten spreken. Het ligt toch niet in de aard van Groenen om over netelige kwesties te blijven zwijgen.

Groenen hebben nood aan een Forum waar ze voortdurend over vragen i.v.m. klimaatbescherming, ecologische reconversie en duurzame ontwikkeling van gedachten kunnen wisselen. Wie zich opwerpt als dé klimaatpartij bij uitstek, moet dat ook tot uitdrukking brengen in de discussiecultuur binnen de partij. Dat moet ertoe leiden dat de komende twee jaren grondig nagedacht wordt over de rol van de ecologie bij de Groenen. Het is de enige manier om op een geloofwaardige wijze in te gaan tegen de echte doemdenkers, de pessimisten, die stellen dat er toch niets meer aan te doen is, dat de klimaatverandering toch niet meer belet kan worden. Daarom pleiten we met overtuiging voor een nieuw en radicaal realisme in de ecologiepolitiek.